

1. NIVELL CONTEXTUAL

TÍTOL	<i>Bathtub collage number 3 (Banyera collage número 3)</i>
AUTOR	Tom Wesselmann (Cincinnati, Ohio, Estats Units, 1931 - Nova York, 2004)
ANY	1963
DIMENSIONS	213 x 270 x 45 cm.
TÈCNICA	<i>Assemblage</i>
LOCALITZACIÓ DE L'OBRA	Museum Ludwig, Colònia
DADES BIOGRÀFIQUES RELLEVANTS	<p>Va créixer en un suburbi de Cincinnati i fins als vint-i-quatre anys no va mantenir cap tipus de relació amb el món de l'art. L'any 1952 va incorporar-se a l'exèrcit; fou destinat a Fort Riley, Kansas, on va d'estudiar interpretació de fotografies aèries. Va ser llavors quan va començar a dibuixar tires còmiques.</p> <p>Quan va deixar l'exèrcit, va estudiar psicologia a la Universitat de Cincinnati i després art a l'Art Academy de Cincinnati. Es va casar amb Dot Irish i es dedicà a perfeccionar les tires còmiques que venia a revistes com <i>1000 Jokes</i> i <i>True</i>. Seguint el consell d'un professor de l'Art Academy de Cincinnati, es va traslladar a Nova York per estudiar a la Cooper Union School of Art and Architecture de l'any 1956 a l'any 1959. En aquell moment pintava a l'estil de l'expressionisme abstracte, influenciat per De Kooning.</p> <p>Després de set anys de matrimoni amb Dot Irish, la relació es va trencar. L'any 1959, després d'un període de soledat i aïllament, va començar a sortir amb Claire Selley, companya d'estudis de la Cooper Union. Va experimentar llavors amb petits <i>collages</i> abstractes realitzats amb objectes humils i toscos que trobava pels carrers. L'any següent va pintar quadres figuratius i paisatges. L'any 1961 va fer la seva primera exposició individual en la Tanager Gallery de Nova York. Mentre treballava en <i>Great American Nudes</i>, va augmentar el format dels seus quadres.</p> <p>Durant els anys 60, les sessions de psicoanàlisi (a què assistia una mitjana de quatre vegades per setmana) i la lectura de <i>Tròpic de Càncer</i> i <i>Tròpic de Capricorn</i> de Henry Miller (novel·les que van ser objecte de polèmica per la seva franquesa a tractar el tema de la sexualitat) el van ajudar a afrontar la seva pròpia perspectiva sexual directament. L'erotisme explícit abordat a seves obres el van alliberar del que ell considerava hipocresia social. Es va casar amb Claire l'any 1963 i ella es va convertir en la seva principal model. Aquest mateix any inicia la sèrie dels <i>Collages de banyeres</i>.</p> <p>L'any 1966 va realitzar una exposició monogràfica a la galeria Sydney Janis de Nova York, a la qual van seguir moltes més. En aquella època, i fins als anys vuitanta, va desenvolupar les sèries <i>Pintures de dormitori</i>, <i>Marines</i> i <i>Fumadors</i>.</p> <p>L'any 1980 va publicar, amb el pseudònim Slim Stealingworth, un assaig literari sobre la seva evolució artística.</p> <p>L'any 1983 va acabar les seves primeres obres en metall, generalment planxes d'alumini. Partint d'esbossos previs, aquestes obres són elaborades</p>

	<p>amb tècniques industrials com el tall amb làser. L'artista aconsegueix per una part, mantenir l'espontaneïtat del dibuix fet a mà i, alhora, fabricar una obra impersonal amb precisió industrial.</p> <p>Les seves primeres exposicions europees es van presentar entre 1994 i 1996 a Tubinga, Brussel·les, Berlín, Munic, Rotterdam, Spira, Madrid i Barcelona.</p> <p>Va morir l'any 2004 en una clínica de Nova York a conseqüència de complicacions en una intervenció quirúrgica de cor.</p>
<p>CONTEXT HISTÒRICO-ARTÍSTIC</p>	<p>El Pop art va néixer a les dècades dels 50 i 60 a les societats industrialitzades, abocades al consum desenfrenat, on els mitjans de comunicació imposaven la seva hegemonia. El Pop art anglès, el col·lectiu Fluxus, els Nous Realistes francesos i el Pop art americà van ser els agents del gran canvi que comportaria la fi de les avantguardes. Modificaren els aspectes formals i temàtics de les obres, redefiniren el concepte d'autoria, qüestionaren el caràcter únic i irrepetible de l'obra així com la intervenció manual de l'artista.</p> <p>Va ser a la Gran Bretanya, als anys 50, quan el crític Lawrence Alloway i els artistes Eduardo Paolozzi i Richard Hamilton, entre d'altres, van perfilar el que serien les característiques de l'art Pop: popular, passatger, jove, econòmic, enginyós, sexy, evasiu, atractiu i rendible.</p> <p>Abans del Pop pròpiament dit, el Neo-Dadà, juntament amb el Nou Realisme constituïren l'alternativa al subjectivisme de l'expressionisme abstracte de l'Escola de Nova York. Artistes com Robert Rauschenberg i Jasper Johns van ser els impulsors del gran canvi. Roy Lichtenstein, Andy Warhol, Tom Wesselmann, Jim Dine, James Rosenquist i Claes Oldenburg foren els màxims representants de l'art Pop.</p> <p>De tots els artistes pop americans, Tom Wesselmann és el que més enllaça amb la tradició pictòrica europea. Els seus interiors tenen una rigorosa estructura compositiva que recorda els interiors de Henri Matisse, així com els seus motius (odalisques) i la seva experimentació amb les superfícies de color. D'altra banda, la convergència de diferents nivells de realitat característica de les obres de Wesselmann té el seu origen en els <i>collages</i> cubistes i l'obra de Kurt Schwitters. La utilització d'objectes procedents de la vida quotidiana prové també dels <i>ready-mades</i> de Marcel Duchamp.</p>

2. NIVELL FORMAL

<p>DESCRIPCIÓ</p>	<p>L'<i>assemblage</i> mostra l'interior d'una cambra de bany. Hi podem apreciar la imatge d'una dona nua en actitud d'assecar-se després de la dutxa. La composició no és plana, sinó que afegeix objectes d'ús quotidià com la barra amb la cortina de bany, la catifa o el tovalloler amb la tovallola, entre d'altres.</p>
	<p>El seu estil característic no es desenvolupa com a conseqüència d'un compromís particular amb un determinat tema de representació; l'artista decideix deliberadament centrar-se en les categories més convencionals de l'art (com el nu o la natura morta) amb la intenció d'alliberar-se de la influència de L'Expressionisme Abstracte Americà, que tant li havia influenciat en la dècada dels anys cinquanta.</p> <p>En els seus primers <i>collages</i> de petit format, a principis dels anys seixanta, Weselmann introdueix elements figuratius en relació al tema de nu femení. Mostra interiors que permeten a l'espectador contemplar un món privat aïllat</p>

PAPER DE L'AUTOR	<p>de l'exterior. Confronta les seves figures, que recorden les odalisques de la modernitat clàssica, amb decorats de la vida quotidiana dels Estats Units.</p> <p>Impressionat per la presència d'enormes panells publicitaris a les grans ciutats americanes, Wesselmann es decideix per les composicions de grans dimensions. El seu llenguatge es torna cada vegada més cridaner sota la influència de la publicitat. Deixa de recórrer a la tradició històricoartística i la substitueix per la iconografia de la imatge publicitària. Amb aquesta influència representa sovint cuines i banys típics de les cases de classe mitjana americana.</p>
------------------	--

3. NIVELL INTERPRETATIU

ELS MATERIALS	<p>En els seus <i>assemblages</i>, Wesselmann amplia el concepte de <i>collage</i> incorporant objectes tridimensionals que són productes fabricats en sèrie, generalment objectes de la llar com penjadors, rellotges, prestatgeries de cuina o ventiladors. En relació a l'obra que ens ocupa, l'artista incorpora objectes reals com la porta de la cambra, la barra i la cortina de bany, el penjador amb la tovallola, la catifa i una cistella.</p> <p>La introducció d'elements reals a la composició aporta certa dimensió de realitat als elements plans, encara que no es tracti d'un entorn en el qual se'ns permeti entrar, sinó només una representació. Continuant amb aquest èmfasi per la realitat, Wesselmann va incloure l'any 1964 a l'obra <i>Natura Morta núm. 38</i>, un rellotge en funcionament que marcava l'hora real i una ràdio que emetia l'emissora local.</p>
LES FORMES	<p>La gamma cromàtica de <i>Bathtub collage number 3</i> es redueix principalment a tres colors: blau, groc i taronja. La reducció de la paleta de colors enllaça amb l'interès de l'artista per adequar-se a la gràfica publicitària. Quan va desenvolupar la sèrie <i>Great American Nudes</i>, l'artista va decidir deliberadament restringir-se a la utilització dels colors de la bandera nord-americana.</p> <p>L'ambient representat en la sèrie de cambres de bany, amb polides superfícies metàl·liques i enrajolades, juntament amb les figures espectrals que hi apareixen, contribueixen a definir un llenguatge impersonal, fred i perfeccionista. La contraposició d'objectes tridimensionals amb les zones pintades provoquen tensions xocants entre la realitat i la invenció. Més que executar la pintura amb la major intensitat física possible, Wesselmann tractava de construir una imatge el més intensa possible.</p> <p>L'artista omet intencionadament els trets de la fesomia perquè el nu no es converteixi en un retrat.</p>
CONSIDERACIONS DE L'AUTOR	<p><i>Jo havia de fer amb De Kooning el mateix que ell havia fet amb Picasso.</i> Manifestacions de Tom Wesselmann recollides al llibre d'Hunter, Sam: Tom Wesselmann, Polígrafa, Barcelona, 1995, pàg.: 17.</p> <p><i>Per a ell, l'art, en lloc d'ocupar-se dels elements que conformen la nostra vida, era més aviat una actitud estètica vers la pintura; i la pintura inclou tots els aspectes de les nostres vides. Per a ell, el tema s'eixamplava fins incloure excusats, cotxes i barres de caramel, a l'igual que flors, fruites i dones.</i></p> <p>Paraules de Tom Wesselmann extretes d'una monografia sobre la seva obra escrita per ell mateix en tercera persona, sota el pseudònim de Slim</p>

	<p>Stealingworth. La cita figura al llibre d'Hunter, Sam: Tom Wesselmann, Polígrafa, Barcelona, 1995, pàg.: 21.</p> <p><i>Fa anys, quan feia obres amb la catifa al terra, les taules, etc., vaig comprendre de seguida que jo era un pintor bidimensional que treballava en tres dimensions. La tercera dimensió, encara que existeix, és només una il·lusió. Està allí, però no s'ha de contemplar en termes tridimensionals, sinó en termes de dues dimensions... La tercera dimensió hi és només per intensificar l'experiència bidimensional.</i></p> <p>Manifestacions de Tom Wesselmann recollides al llibre d'Hunter, Sam: Tom Wesselmann, Polígrafa, Barcelona, 1995, pàg.: 22.</p>
CONSIDERACIONS CRÍTiques	<p><i>Quasi sense excepció, les imatges de Wesselmann apel·len al principi de plaer interior i contribueixen a la sensació de delit que prové, a nivell més visceral, de la conjunció de determinades formes, textures i colors. La selecció del motiu és tan sols una part de l'equació a través de la qual l'artista transmet sensacions de desig satisfet fins a la sacietat.</i></p> <p>Marco Livingstone, al catàleg Tom Wesselmann, Fundació Juan March, 2 de febrer-21 d'abril, 1996, pàg.: 13.</p> <p><i>En l'estela del moviment feminista, (els nus de Wesselmann) foren considerats, des de principis dels anys 70, per alguns comentaristes com indicis que les dones eren convertides en objectes, particularment de l'apetit sexual masculí. Però en la seva època, la intenció era clarament la de ser interpretats com l'expressió radical d'una nova sinceritat i naturalitat en tot allò referent al sexe, una sinceritat que des de llavors és vinculada als anys seixanta.</i></p> <p>Marco Livingstone: Tom Wesselmann, A retrospective Survey 1959-1992, Shinjuku: Isetan Museum of Art, 1992, pàg.: 22 i citat al catàleg Tom Wesselmann, Fundació Juan March, 2 de febrer-21 d'abril, 1996, pàg.: 27.</p>

4. RECURSOS

ON LINE	<p>http://www.imageandart.com/tutoriales/biografias/wesselmann/wesselmann.html Biografia de l'artista, per Paola L. Fraticola.</p> <p>http://www.artcyclopedia.com/artists/wesselmann_tom.html Relació de webs d'interès en relació a l'artista i la seva obra.</p>
BIBLIOGRAFIA	<p>Hunter, Sam: Tom Wesselmann, Polígrafa, Barcelona, 1995.</p> <p>Osterwold, Tilman: Pop Art, Taschen, Madrid, 1999.</p> <p>Tom Wesselmann, Fundació Juan March, 2 de febrer-21 d'abril, 1996, amb textos de Marco Livingstone, Jo-Anne Birnie Danzker, Tilman Osterwold i Meinrad Maria Grewenig.</p>
PROCEDÈNCIA DE LA IMATGE	<p>http://www.museenkoeln.de/museum-ludwig/default.asp?sam_03_00.asp~inhalt Pàgina del museu Ludwig de Colònia on es fa referència a l'obra pop de Wesselmann <i>Bathtub collage number 3</i> que forma part de la seva col·lecció.</p>

5. APLICACIONES A L'AULA

PREGUNTES ESPECÍFIQUES DEL GUIÓ DE COMENTARI	<ul style="list-style-type: none">- Per què creus que l'artista ha incorporat a l'obra objectes tridimensionals?- Per què creus que la figura no té rostre?- Quines afinitats té aquesta obra amb una pancarta publicitària?
CONCEPCIÓ DE L'OBRA ARTÍSTICA	OBJECTIUS <ul style="list-style-type: none">- Juxtaposar diferents nivells de realitat en una mateixa obra.
REALITZACIÓ DE L'OBRA	PROCEDIMENTS <ul style="list-style-type: none">- Creació d'un <i>assemblage</i>.